

Fiksēto protēžu estētisko risinājumu saistība ar balstaudu veselību

*Elīna Blūma¹, Aldis Vidžis², Viktorija Artjomenko¹,
Guntis Žīgurs²*

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ Doktorantūras nodaļa

² Zobu protezēšanas katedra

Ievads. Mūsdienu protezēšanā zobu aizvietošanas mērķis ir sasniegt ilglaicīgu funkcionālu, estētisku un mutes dobuma veselības nodrošinošu rezultātu. Fiksētas protēzes var izraisīt apkārtējo audu komplikācijas. Literatūrā izvērtēti mīksto audu saudzēšanas principi, kuri nosaka fiksēto protēžu dizainu / konstrukciju (ievērot bioloģisko platumu, neradīt aplikuma aizturei labvēlīgus apstākļus, nodrošināt higiēnas iespējas). Lai profilaktiski novērstu estētikas neatbilstību, palielinātu fiksēto protēžu lietošanas ilgumu, nesamazinātu to funkcionālo vērtību, literatūrā tiek uzsvērtas ārstēšanas plānošanas un pagaidu konstrukciju nepieciešamība. Plānojot dizainu implantu balstītām zobu protēzēm, nav vienota protokola, kā vienlaikus nodrošināt estētiskās prasības un novērst smaganu traumas iespējas, saglabājot pilnvērtīgu higiēnu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir analizēt zinātnisko literatūru par estētisko risinājumu saistību ar periimplanta audu veselību fiksēto protēžu konstrukcijās. Literatūras meklēšana veikta datu bāzēs *ClinicalKey, Science Direct, ProQuest, MEDLINE (via PubMed), Cochrane Library*. Atslēgvārdi: *crown margins, surface roughness, mucositis, periimplantitis, aesthetics, plaque*. Iekļautas publikācijas angļu valodā no 2000. līdz 2017. gadam. Atlasīti 64 raksti.

Rezultāti. Jaunāko materiālu un tehnoloģiju (*CAD/CAM, IPSe. max*) lietojums fiksēto protēžu izgatavošanā palielinās, uzlabojot precizitāti. Protezēšanā izmantojamiem materiāliem ir raksturīga samazināta bakteriālā aplikuma piesaiste, precizitāte saskarē ar implantātu suprastruktūrām, bet paaugstinātās estētiskās prasības bieži izraisa periimplanta audu hronisku traumu, kuras rezultātā sākotnēji veidojas mīksto audu iekaisums, kas var novest pie konstrukcijas balsta zaudējuma. Pētījumos tiek uzsvērtas nepieciešamība pilnveidot un dažādot mīksto audu un kaulaudu augmentācijas tehnikas dabīgas smaganu formas iegūšanai. Implantoloģijas speciālisti pakāpeniskai audu pārveidošanai un papildas atjaunošanai iesaka izmantot implantātu balstītus pagaidu kroņus vai tiltus.

Secinājumi. Fiksētās protēzes var izraisīt apkārtējo audu komplikācijas (mukozītu, periimplantītu). Higiēnas nodrošināšanā ir nepieciešama pacientu līdzdalība. Aizstājot mīkstos audus ar liela apjoma mākslīgo materiālu, tiek apgrūtināta periimplanta audu higiēna un palielinās periimplantīta risks. Jo ir lielāks un senāk iegūts bezzobu defekts, jo mazāka ir iespēja panākt precīzu mīksto audu apjoma atjaunošanu. Zobārsta ikdienā fiksēto konstrukciju izgatavošanā ienāk digitālās tehnoloģijas, bet estētisko prasību saistība ar periimplanta audu veselību joprojām ir aktuāla.